

100580

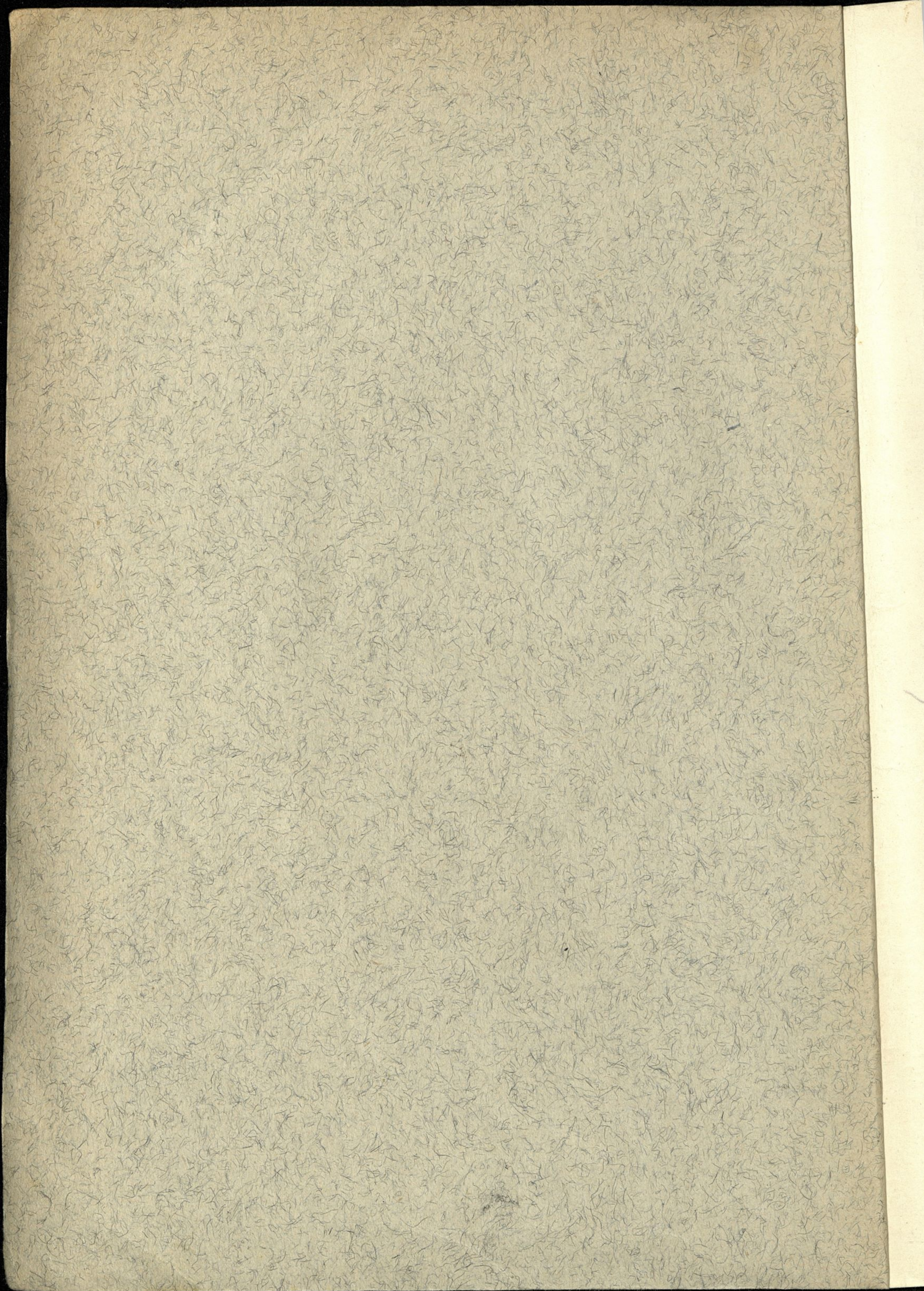
Shannon

III Ser. 9. 511

100580

Revised

Revised

Svojim sestri hvala
ponoću

1. 8. 1928

Stelè

Iz delatnosti Spomeničkog Ureda u Slovenačkoj.

Fr. Stelè, konservator, Ljubljana.

U Ljubljani postoji „Spomenički Ured“ (Ured za čuvanje spomenika), koji radi u najužoj vezi s Narodnim Muzejem, ali se njegov rad i briga ograničava na umetničke ili istorijske spomenike van muzeja. Putem „Spomeničkog Ureda“ ti su spomenici, bili oni pokretni ili nepokretni, osobito u koliko su u javnom vlasništvu (crkva, država, samoupravna tela) ili u koliko bude koji javan (naučni, umetnički, nacionalni) interes, pod stalnim nadzorom, te se sem toga sistematski istražuju. Istorija čuvanja spomenika u Slovenačkoj beleži posle ujedinjenja već nekoliko lepih rezultata, s kojima želimo du upoznamo naučni svet ovim izveštajem.

1. Nalasci iz rimskog doba u ~~Hočama~~ kod Maribora i u Celju.

U *Celju* u istočnom delu grada slučajno su u bašti novosagrađene Vile Lamaić naišli na ostatke iz rimskog doba, među kojima se ističe jedan, prilično dobro sačuvan *kapitel* (sl. 1.) od peščara, 30 cm. visok i na gornjem najširem mestu 40 cm. širok. Kapitel je ukrašen dole ven-
cem od akantovih listova. Na svakom uglu raste jedan list više pod ugao pokrovne ploče, te se savija u spiralu koja je sa strane ukrašena rozetama, a jedan u sredini tri strane isto tako nadkriljuje venac te dostiže do pokrovne ploče. Samo je na četvrtoj strani zanimljiva iznimka što se nalazi mesto ovog akantovog lista obrijana muška glava s kosom koja je sačešljana na čelu na jedan karakterističan način.

Сл. 1.

351. 854 (297. 12) : 75

3. 1

Drugi znatniji nalazak predstavlja *ploča iz belog mermera*, koja je urešena s dve strane reljefom, dok su treća i četvrta strana samo otesane, tako da bez sumnje ova ploča predstavlja ugao nekog većeg spomenika. Desna uska obrađena strana (31 × 89 cm) predstavlja u udubljenom polju s profiliranim okvirom simetrički komponovanu biljku s velikim listovima. Veća strana

Sl. 2.

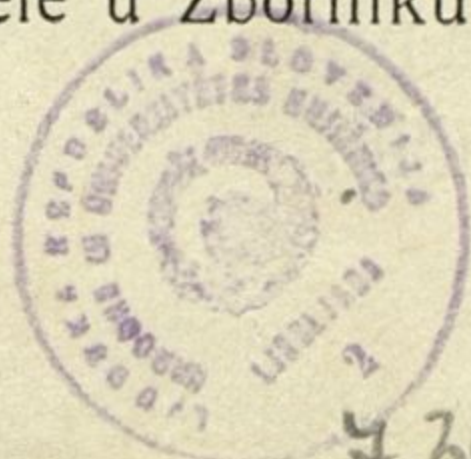
Drugi kamen predstavlja *desni ugao jednog većeg nadgrobnog spome-*

(56 × 89 cm) predstavlja golog bezbradog muškarca koji stoji u profiliranom okviru i koji okreće glavu u profilu u levo. U desnoj ruci on drži kacigu sličnu šeširu, u levoj koplje okrenuto dole a na pantljici obešenoj preko levog ramena nejasan predmet. Uz desnu nogu na zemlji stoji okrugao štit (tab. VI).

Ove iskopine koje po svoj prilici pripadaju starijem sloju rimskih kulturnih nalazaka u Celju, ponovno upozoruju stručni svet na potrebu sistematskog istraživanja terena nekadašnje Celeie.

U **Močama** nalazi se pod delom prezbiterije, pod kapelom na južnoj strani i pod sakristijom župne crkve, pogrebna kriptna vrlo komplikovane osnove iz varvarskog doba. Ulaz u nju bio je u poslednjim decenijama zatvoren, ali ga je pri jednoj poplavi g. 1925 otkrila voda. Pri pretraživanju i kasnijem (g. 1926) iskopavanju ove, u velikom delu peskom zasute, prostorije konstatovala se vrlo zanimljiva činjenica da postoje svi statički delovi ove Kripte, kao stubovi i t.d., koji nose njenu boltu, iz spolija neke velike rimske zgrade i da dva od njih bude još naročit interes. Na jednome se nalazi votivni *natpis bogu Mithri*,¹⁾ čime se je našao trag jednog dosada nepoznatog mitreja u slovenačkoj Štajerskoj, gde je taj kult osobito dokumentovan u okolici Ptuja. Kamen je bez sumnje donesen ovamo i u blizini sadašnje crkve nalazile su se veće rimske ruševine.

¹⁾ Objavljen u Balduin Šaria, Vor-und frühgeschichtliche Forschung in Südslavien u XVI Bericht der römisch-germanischen Kommission 1925/26 str. 117. V. Skrabar u Marburger Zeitung 21. Februar 1926 i Fr. Stelè u Zborniku za umetnosno zgodovino VI (1926) 112 f. i 239.

nika (sl. 2). Oblik mu je stub iz mermera 1.88 m visok i 0.44 širok u kvadratu. Glavna strana ukrašena je reljefom u obliku kandelabra čije stablo ima oblik biljke s velikim simetrički poredjanim listovima i palmetama. Na najvišem vršku sedi sfinks koja je spustila prednje noge na lubanju, a niže su simetrički položene dve životinje sa pasjim telom i ptičjom glavom (Greif). Zatim je simetrički poredano veliko lišće a ozdo su opet simetrički nameštene dve rode. Okvir reljefnog polja ima ozgo karakteristički noričko-panonski luk.

2. Pletena ornamentika u Slivnici kod Maribora.

Pri istraživanju crkve u Slivnici kod Maribora g. 1926 nađen je na spoljašnjoj strani prezbiterije prevučen krečem jedini u sadašnjoj Slovenačkoj do sada poznati primerak pletene ornamentike. Spomenik predstavlja 32 cm. šir. i 28 cm. vis. (tab. VI) mermernu ploču, koja nosi početak tipičkog pletenog ornamentalnog sistema. Dokaz da je ploča samo deo većeg ornamentisanog komada nalazimo u tom što se sačuvao sa tri strane okvir iz tri trake, a na četvrtoj, sada gore okrenutoj, strani ovaj okvir nedostaje te se vidi da je ploča okrnjena i da ide smer okrnjenih traka dalje n smislu ponavljanja sličnog pletenog sistema. Sačuvani prvi deo beskrajno ponovljenog ornamentalnog sistema sastoji se iz dva simetrički tako rasporedjena prepleta, da njihov obris čini krug. Svaka traka sastoji se iz tri trake koje su postale od zareza. Početak je leve polovine u levom uglu okvira, a desna počinje u desnom uglu s motivom primitivno stilizirane ptičje glave. Mislimo da se ne varamo ako držimo da je ovaj ornament ostatak opreme nekadašnje crkve u Slivnici, za koju se priča da spada među najstarije župske ustanove u slovenačkoj Štajerskoj. U izvorima se spominje župa slivnička prvi put g. 1146.¹⁾ O tadašnjoj crkvi nemamo traga, ali ovaj nam je kamen sad ipak nešto osvetlio njenu najstariju istoriju. Pletena ornamentika, kako smo je našli u Slivnici, sama je znak neke određene umetničke epohe preromanskog doba, koja delimice prelazi takođe u rano romansku periodu. U glavnom pak ona karakteriše spomenike između doba seobe naroda i romanskog doba, odnosno između kristijanizacije naroda kod kojih se pojavljuje i iskristaliziranje prvog općenito zapadno evropskog kršćanskog umetničkog stila, romanskog, dakle umetnost IX, X i još delimice XI veka.

Spomenike ovog stila nalazimo isto tako u severoistočnoj Italiji, pre svega u Cividale, kao i u istočno alpiskim predelima (n. pr. u crkvi sv. Benedikta u Malsu u Tirolu, na jednoj ploči u Millstatu u Koruškoj i t. d.), pa u Dalmaciji, osobito na teritoriji prve hrvatske države, gde je najveći broj ovih spomenika sabran u Muzeju u Kninu a onda u Zadru i Splitu. Primerak ove ornamentike iz Slivnice dokazuje da ova rasprostranjena dekorativna kultura obuhvata i Slovenačku. Misao da je ovaj komad eventualno donesen u Slivnicu ima svoj protivargumenat u tom što je njegov materijal pohorski mermer, dakle u slivničkoj okolini autohton materijal. Sistem

¹⁾ Fr. Kovačić: Slovenska Štajerska in Prekumurje, Ljubljana 1926, str. 135.

prepleta potpuno odgovara motivima iz najboljeg doba procvata ove ornamentike kako u Hrvatskoj tako i u severnoj Italiji i alpiskim predelima. Motiv završetka u obliku ptičje glave isto tako potpuno odgovara duhu ove ornamentike; završetak u obliku životinjske glave nalazimo n. pr. na parapetu u biskupskoj crkvi u Akvileji; a stilizacija glave ista je kao obično kod ptica tog stila n. pr. na ornamentiranoj ploči iz baptisterija u Splitu (tab. VII). Na početku romanskog stila ova ornamentika počinje dobivati oblik i zato imamo vrlo značajnih primeraka u Millstatu u Koruškoj iz okolo g. 1200 i glavno je sada da se trotračni sistem zameni sa dvo- i jednotračnim, koji je prilično raširen, te nam ga dobro ilustrira i ornamentika na klupama u stolnoj crkvi u Splitu.

Jedno dakle o našem spomeniku svakako stoji, naime da je on iz preromanske građevinske periode crkve u Slivnici. Motiv zoomorfnog završetka ispletene trake, potpuna jednakost svih traka i za ovu ornamentiku klasički motiv prepleta govore za postanak u doba pune snage ovog stila. Ovo je ujedno i najstariji dosada poznati spomenik umetnosti iz vremena prve hrišćanske crkvene organizacije među Slovencima.

3. Freske u crkvi na Vrzdencu.

Najlepše rezultate postigao je u poratno doba „Spomenički Ured“ u Slovenačkoj u oblasti istraživanja spomenika srednjevekovnog zidnog slikarstva. Po svojoj vanrednoj važnosti osobito se odlikuje u tom pogledu *crkva na Vrzdencu* u župi Horjulskoj u ljubljanskoj oblasti. U godinama 1925 i 1926 tu su bila otkrivena ispod kreča tri sloja fresaka, od kojih svaki predstavlja značajan primerak ovog roda umetnosti za tri faze njezinog razvoja u Slovenačkoj. U lađi na severnom i južnom zidu nalazi se noviji sloj slika na starijem, zbog čega je Ured u sporazumu sa upravom crkve odlučio da se noviji skine i prenese u muzej u Ljubljani, stariji pak da se čuva u crkvi.

Slike starijeg sloja pripadaju bizarnome stilu prve gotike te su prema ikonografskim i stilskim momentima postale na početku XIV veka, premda i u ikonografskom kao i u stilskom pogledu izgledaju na prvi mah još starije.¹⁾ Sačuvani fragmenti predstavljaju rođenje Isusovo, sv. tri kralja (tab. VIII), sv. Đorđa u borbi sa aždajom, Raspeće, skidanje s krsta i ostatke scena koji se ne daju rastumačiti. Za domaću istoriju umetnosti te su freske važne, jer kako u ikonografskom pogledu tako i u stilskom opominju manje na spomenike susednih alpiskih i talijanskih predela nego na francuske uzore (n. pr. freske u tour Ferrand u Pernesu [Vaucluse], koje su iz 2. pol. XIII stol. ili na fresku Marije zaštitnice u Saint-Cénerie-le-Gérei u Normandiji, koja, premda je 100 god. mlađa, ipak pokazuje još isti stil¹⁾). Ove su freske ujedno

¹⁾ Fr. Stelè: Stenske slike v ladji cerkve na Vrzdencu u Vjesniku hrv. arheološkog društva (Brunšmidov broj) 1927.

i najstarije do sada poznate u Slovenačkoj te predstavljaju u vezi s roman-
skim miniaturom izradjenim u manastiru Stični temelj za istraživanje sred-
njevekovnog slikarstva u Slovenačkoj. Njihova tehnika još nije pravi fresko
nego tradicionalni način slikanja na nakvašenom zidu, kako ga je opisao
Theophilus Presbyter u svojoj *Schedula diversarum artium*.

Drugi sloj slika u ladji crkve na Vrzdencu, koji se sada nalazi u
Ljubljani, izvršen je u finoj fresko tehnici. Sačuvao se vrlo fragmentarno,
ali ipak nam ovi fragmenti kažu da imamo posla sa srazmerno dobrim sli-
karom prvih decenija XV veka. Sačuvani fragmenti predstavljaju jednog
kralja na konju s njegovim barjaktarom i tipičnu figuru crnca koji pije iz male
bačvice — dakle deo slike konjičke povorke sv. tri kralja (tab. VIII), dalje
kralja i njegovog pratioca iz uništene kompozicije borbe sv. Đorđa sa ažd-
jom (tab. IX), onda dva fragmenta slike tajne večere i nekoliko manjih ostataka.

U vezi s grupom fresaka prve polovine XV veka, naime onih u prez-
biteriji crkve sv. Janeza na Bohinjskom jezeru, na fasadi crkve sv. Križa kod
Selca, na fasadi crkve u Godeščama, u ladji i na spoljnoj strani crkve u
Gostečem, naposletku u crkvi sv. Mohorja kod Spodnjeg Doliča ove freske
čine grupu sa zajedničnim crtama koja će kod danas još ne napisanog siste-
matskog pregleda razvitka slikarstva 1. pol. XV stol. u Slovenačkoj činiti
svakako jednu od osnova i ispunjavati dosadašnju prazninu između grupe
freski svršetka XIV i početka XV veka u Prekomurju i radova sredine XV
stol., čiji centar čini rad majstora Jovana iz Ljubljane (Johannes de Laybaco).

Treći je ciklus fresaka bio otkriven na zidovima prezbiterije, a da-
nas postoje od svega još samo dve trećine. Bolta do sada nije još otkrivena,
ali konstatovano je da ikonografski predstavlja običan temat: Isusa, simvole
evanđelista i anđela sa spravama kojima je mučen. Otkrivene pak slike
predstavljaju niz apostola i drugih svetaca i svetica. Majku božju s detetom,
sv. Ursulu sa devicama pod plaštom, ranjenog Isusa, čija se krv skuplja u
blatu, i jednu veću kompoziciju, rođenje Isusovo (tab. IX).

Ovaj je ciklus vezan za domaću istoriju umetnosti, jer nam pruža pri-
merak potpuno razvijenog stila druge polovine XV stol. kojemu su znak reali-
stičke tendencije (tab. X) i barokno dekorativni nabor odela. Vrlo je zna-
čajan kolorit slika na Vrzdencu, gde pada u oči harmonija između bele, svetlo
zelene i bistro crvene boje, koja apsolutno dominira u koloristički dekora-
tivnom utisku ovih slika. Važno je da ovaj kolorizam nalazimo pri kraju
XV stol. i u koruškome i u štajerskom alpiskome predelu te da se nalazi
u ciklu na Vrzdencu najbliži spomenik na samim vratima Trsta nedaleko
od obale Jadranskoga mora u freskama prezbiterije crkvice sv. Marije na
Kontovelju između Proseka i Miramara, kao i u nekim goričkim spomeni-
cima. Tako se možemo nadati da će nam se preko Vrzdence, kad svršimo
topografsko istraživanje do sada još nepoznatih spomenika, otvoriti i per-
spektiva veza između slovenačkog slikarstva i talijanskog, jer su do sada
studirane i utvrđene u prvom redu veze sa slikarstvom srednje Evrope. Na-

damo se da će nam uspeti utvrditi značaj onog posrednog stila čije su konture potpuno jasne u spomenicima Istre (freske Vincencija iz Kastve u crkvi sv. Marije na Škriljama kod Berma iz g. 1474), goričkog predela.

Između već ustanovljenih grupa fresaka iz sredine XV stol. (Johannes de Laybaco, Mače i t.d.) i početka XVI stol. (Križna gora, sv. Primož nad Kamnikom) freske prezbiterije na Vrzdencu predstavljaju najznačajniji spomenik, oko kojega će se, koliko se nadamo, grupisati jedna nova skupina spomenika.

4. Freske u ladji crkve Marija Gradec kod Laškoğa

Otkrivene su bile ove freske u leto godine 1927. Prema jednom natpisu koji se sredinom XIX veka još nalazio u crkvi, ali ga sada više nema, one su bile slikane g. 1526.

Sačuvale su nam se ove freske na zidovima lađe u unutrašnjosti i predstavljaju: Sprovod i poklon sv. tri kralja, Krista u maslinovoj bašti, Raspeće, Skidanje s Krsta, Krist kao mistička vinska loza (tab. X), Smrt Majke božje (tab. XI), Uzašašće Marije na nebo, Krunisanje Majke božje, sv. Jerolim se ubijau pokrajini (tab. XI) i još dva sveca.

Ovaj je ciklus u slovenačkom materijalu vanredno važan, jer nam omogućava konačno utvrditi i poslednju fazu razvitka slikarstva kasnog srednjeg veka u renesanskom smislu. Još pre nekoliko godina moglo se na osnovi do tada poznatog materijala tvrditi da je u Slovenačkoj renesansa vrlo kasno nastupila i da nije ostavila znatnijih tragova. Još kod cikla u crkvi sv. Primoža iz oko g. 1520¹⁾ moglo se tvrditi da su renesanski stilski elementi jaki, ali da je ipak gotska tradicija još u ravnoteži s novim elementima. Međutim novo otkriveni ciklus u Mariji Gradcu iz g. 1526 pokazuje nam samo srazmerno malen broj tradicionalnih elemenata prema većini novih renesanskih, tako da ga možemo, u koliko nam je material do sada poznat, nazvati najvažnijim renesanskim spomenikom u Slovenačkoj. U okviru gotske tradicije komponovane su samo još slike Isus u maslinovoj bašti i sv. tri kralja, koja u ikonografskom i kompozicijskom smislu ne pruža ništa novo ako je uporedimo sa slikom sv. tri kralja u Maiama iz g. 1467 ili kod sv. Primoža iz okolo 1520. Ima još i tragova kasnogotskog nekonstruktivno dekorativnog nabora odela, kao i u koloritu neke značajne crte onog prelaznog stila između kasne gotike i renesansa koji smo ustanovili u raspravi o freskama kod sv. Primoža. Sve drugo pak toliko je novo da gotovo nema veze sa prošlošću, nego tu ima mnogo značajnih crta koje nalazimo u istoriji slikarstva u Slovenačkoj kao potpuno merodavne tek na početku XVII stol. Tako n. pr. proveden je u kompozicijama renesanski princip apsolutne simetrije, te je i anatomski izrada Isusovog golog tela potpuno renesanska, a kompozicija slikanja s krsta sa izričnim elementima koji čine prostornu

¹⁾ Fr. Stelè: Freske u crkvi sv. Primoža kod Kamnika, u Starinaru, ser. III., knj. II., 121 sl.

perspektivu preuzeta je iz talijanske renesanse. Najviše u tom pogledu pada u oči slika sv. Jerolima koji se ubija; njegova je cela pojava potpuno talijansko-renesanska. Aso uvažimo ove elemente, od manjeg su značaja renesanske balustrade i vaze koje nalazimo uporedo sa degeneriranim gotskim „Masswerk-om“.

U vezi s istovremeno otkrivenom nadgrobnom slikom u crkvi manastira Stična u ljubljanskoj oblasti iz g. 1482, gde smo do sada prvi put konstatovali potpuno renesansku arhitekturu i ornamentiku u slovenačkom materialu, s prekrasnim reljefom iz g. 1520 s cimerom porodice Auersperg na spoljnom zidu zamka Turjak, s renesanskim elementima u ciklusu crkve sv. Primoža i freskama u crkvi u Praprečama iz 1522 i 1527, s reljefnim oltarom iz g. 1527, s reljefom zv. tri kralja iz približno istog doba, s divnim nadgrobni reljefom Ivana Kacijanera iz g. 1538 i sličnim, ovaj nam spomenik pruža mogućnost da dopunimo istoriju slovenačke umetnosti s poglavljem renesanse. Ako ovome delimice prelaznome stilu između gotike i renesanse dodamo spomenike iz doba slovenačkog protestantizma i prvog perioda slovenačke protiv-reformacije, to će poglavlje biti dosta zamašno i održati u mnogom pogledu ravnotežu s dosada bolje istraženim i bolje popularizovanim periodima gotike i baroka.

Drugi važan rezultat koji nam pružaju freske u crkvi Marija Gradec, to je definitivno sa spoljnim momentom utvrđenja datuma ovog novog ciklusa potvrđeno opravdanje dosadašnjeg datiranja postanka osporenog ciklusa u crkvi sv. Primoža.¹⁾ Stilistički su freske kod sv. Primoža neosporno starije od ovih. Stilistička linija u kojoj se nalaze jedne i druge ista je i premda ne može biti reči o njihovoj radioničkoj zajednosti, ipak možemo utvrditi da ciklus u Marija Gradcu predstavljaju jednu u smislu razvitka prema renesanskom stilu odlučno napredniju fazu istoga stila koji smo ustanovili kod fresaka u crkvi sv. Primoža.

Treći važan rezultat za domaću istoriju umetnosti je to što je posle poznanja ovog ciklusa postalo apsolutno jasno da je rad majstora Jerneja iz Loke, koji je radio između g. 1526 i 1550 i koji je među svim slikarima starijeg doba u Slovenačkoj najbolje dokumentovan svojim radovima,²⁾ za istoriju slovenačkog slikarstva samo od sporednog značaja i nesavremen i važan u glavnom samo kao dokument tradicionalnog tehnički potpunog fresko-slikarstva, ako ga proučavamo kao tehničku pojavu koja počinje u Slovenačkoj oko g. 1370 i nestaje u sredini XVI veka.

5. Slikani tavan u „staroj grofiji“ u Celju.

Najveći rad izvršen pod nadzorom spomenutog ureda u godini 1927, to je restauriranje slikarskog tavana u „staroj grofiji“ u Celju. Taj se tavan

¹⁾ Fr. Stelè u Starinaru, ser. III, knj. II, 145.

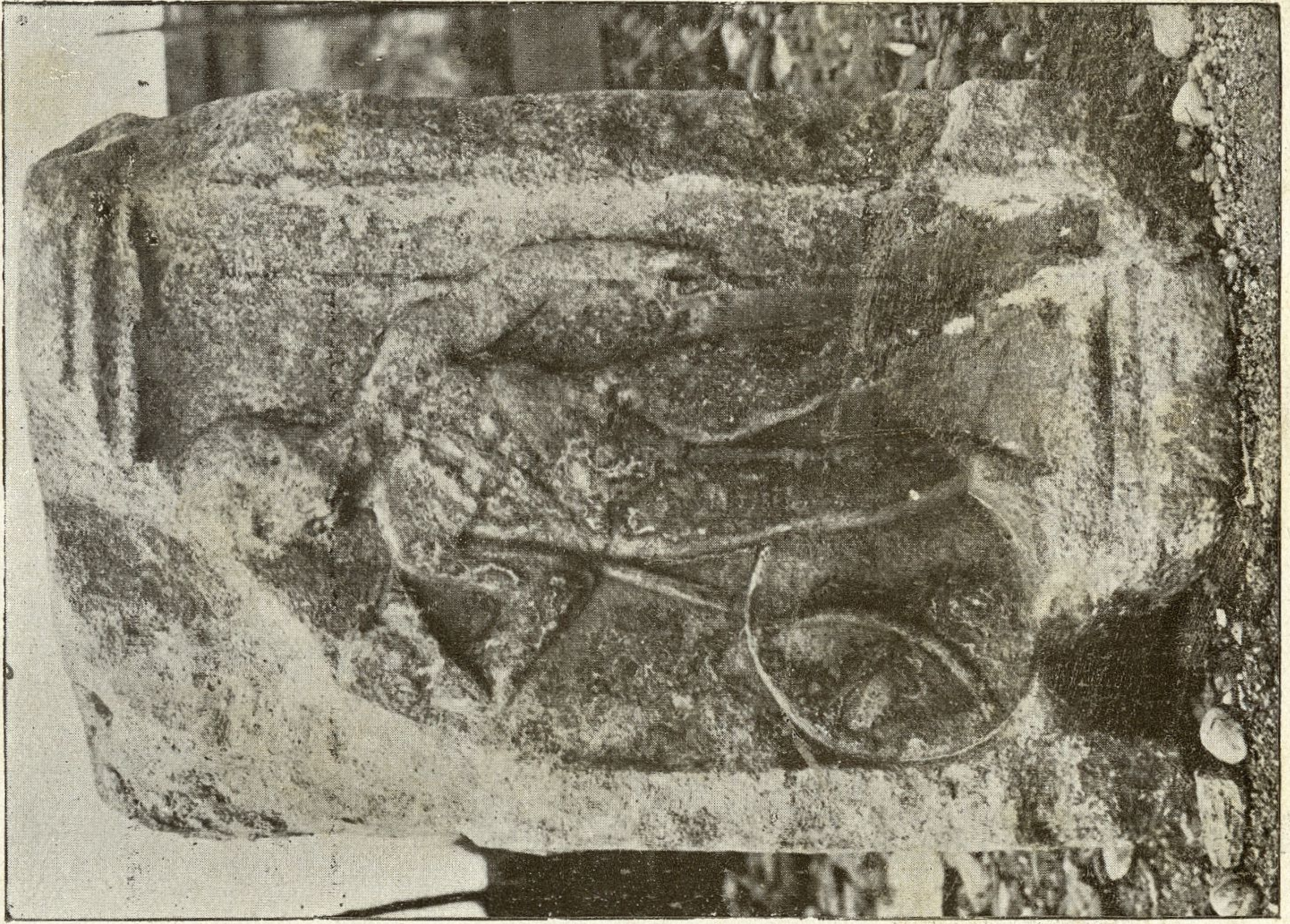
²⁾ Fr. Stelè: Slikar Jernej iz Loke. Glasnik Muzejkega društva za Slovenijo, g. IV—VI. A, str. 24 sl.

nalazio do lanske godine neprimećen iznad nižeg provizornog tavana u vrlo zanemarenom stanju. Vlasnik stare grofije mesni magistrat u Celju odlučio se da restaurira ovaj tavan. Tai posao je dovršio s vrlo lepim rezultatom akademski slikar Matej Sternén i u restauriranom stanju ovaj tavan, uz rimske spomenike, u lokalnom muzeju predstavlja najveću umetničko-istorijsku znamenitost ovog grada.

Tavan se sastoji iz 11 slika koje su umetnute u kasete od drvenih greda. Slike su izrađene tempera bojama na platnu. Srednja nam slika predstavlja perspektivnu iluziju pogleda odozgo na arhitekturu sa stubovima i tornjevima (tab. XII). Zadaća je ove slike gola perspektivna konstrukcija i u tom pogledu predstavlja za tendencije ranijeg talijanskog baroka vrlo značajan, još sa primitivnim linearno perspektivnim sredstvima proveden, pokušaj da se stvori iluzija pogleda iz zatvorene prostorije na nebo. Između arhitektura koje su komponovane perspektivno na centar slike (presek dijagonala) vidimo deo neba gde prolaze oblaci i plivaju četiri anđela. U arhitekturama se nalaze grupe figura u tadašnjim nošnjama i gledaju dole u dvoranu (tab. XIII). Četiri slike u uglovima predstavljaju četiri gola giganta koji plivaju u vazduhu i koji imaju mihelandelske smelo kontraportirane poze (tab. XIII). Dve slike na kraćim stranama predstavljaju dve klasične bitke (jedna s amazonkama) komponovane u okviru sličnih slika visoke renesanse. Četiri pakslike na dužim stranama predstavljaju četiri godišnja doba prema uzoru škole Jakopa Basana (tab. VII).

Prema unutrašnjim momentima koje nam pružaju ove slike možemo ih datirati u početak XVII stol. i pripisati ih nekoj talijanskoj školi koja je bila u tesnim vezama s mletačkim slikarstvom. Ovo datiranje naslanja se na kostime lica koja se nalaze kao stafaža na slici arhitekturne perspektive, na primitivni stadijum u kome se tu još nalazi problem barokne iluzije pogleda kroz tavan u visine neba, na ikonografsko i kolorističko srodstvo sa mletačkom školom druge polovine XVI stol. i još na neprekinut plodan dodir s umetnošću visoke renesanse i Mihelandela. Ove slike zauzimaju među slovenačkim umetničkim spomenicima posebno mesto, jer nam prikazuju najstariji primerak monumentalne slikarske dekoracije jednog opsežnog tavana, a s druge strane i zbog kakvoće koja je tako dobra da možemo taj tavan staviti u red dobrih sličnih stvari onog doba u Italiji. U materialu za slikarstvo prve polovine XVII stol. Slovenačka nema ništa monumentalnije i bolje od ovog tavana. U vezi s mnogim divnim slikanim dvoranama iz kasnijeg baroknog doba ovaj je tavan najstariji primer sačuvane dekoracije jedne dvorane i jedini dosad poznati primer gde u drvenu kasetu tavana umetnuta slika na platnu dominira slično kao u mletačkim dvoranama XVI stol.

Rimski relief iz Celja.

Pletena ornamentika u Slivnici kod Maribora,

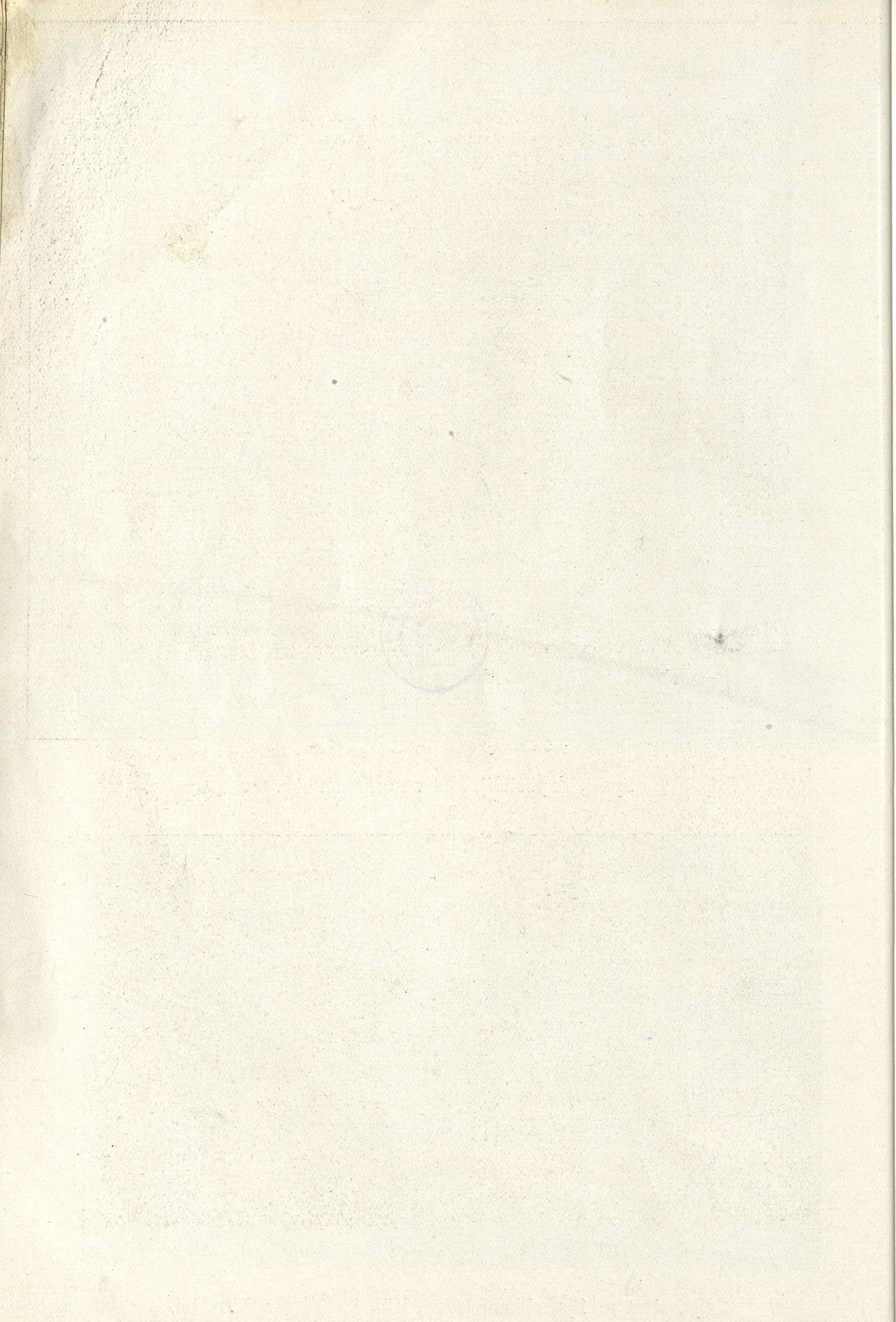

Sprlit, baplisterij, pletena ornamentika.

Celje, stara grofija, slikani tavan, léto, iz početka XVII stol.

Vrzenec, sv. 3 kralja, freska iz početka XIV stol.

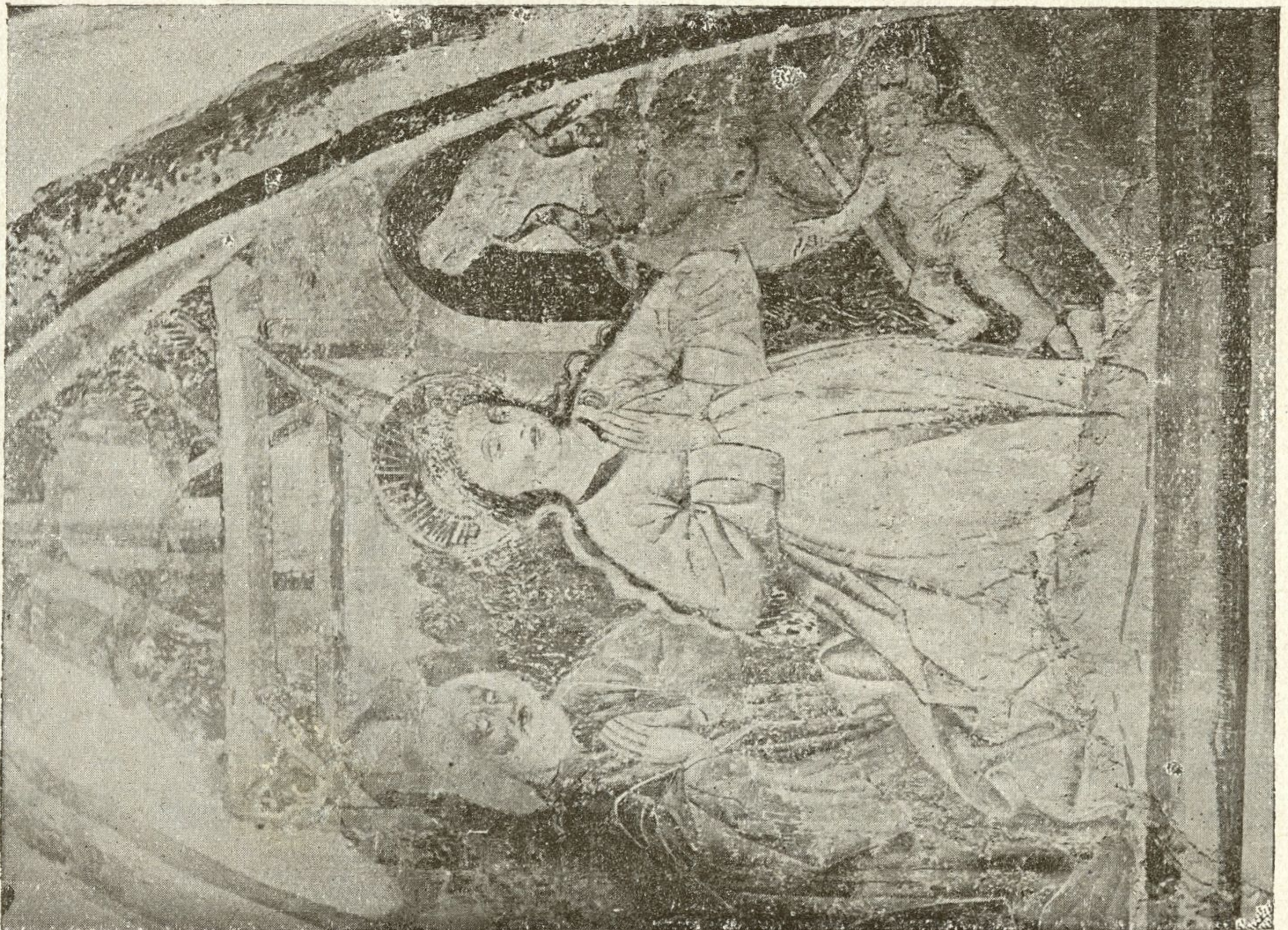
Vrzenec, fragment freske sv. 3 kralja iz prve polovina XV stol.
(U Narodnom Muzeju u Ljubljani).

Vrzenec, fragment freske sv. Đorđe u borbi sa aždajom iz prve polovine XV stol (U Narodnom Muzeju u Ljubljani).

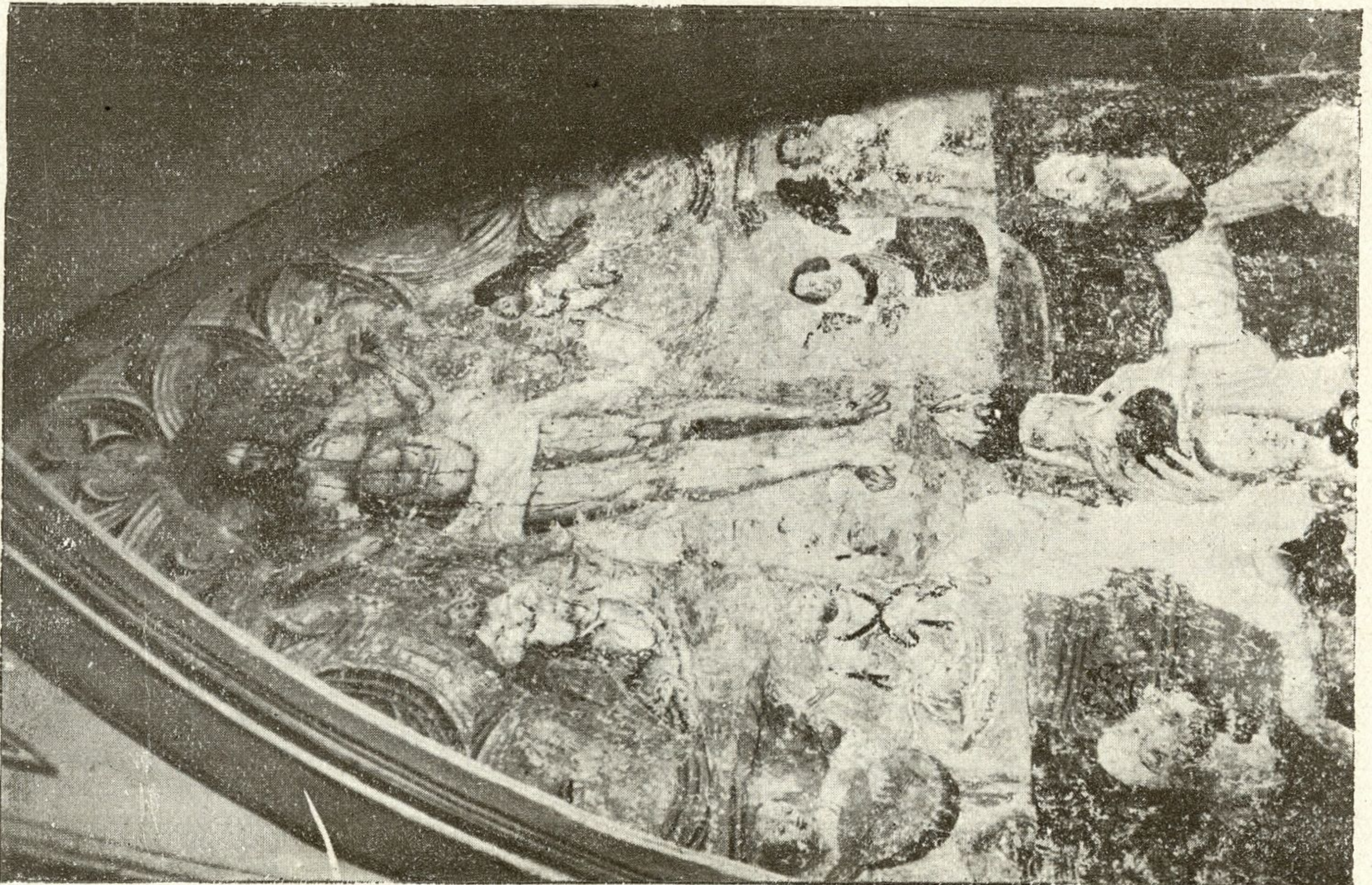

Vrzenec, freska rodjenja Isusova iz druge polovine XV stol.

Vrhdenec, glava sveca, freska iz druge polovine XV stol.

Marija Gradec kod Laškoga, Krist kao mistička vinska loza, freska iz god. 1526.

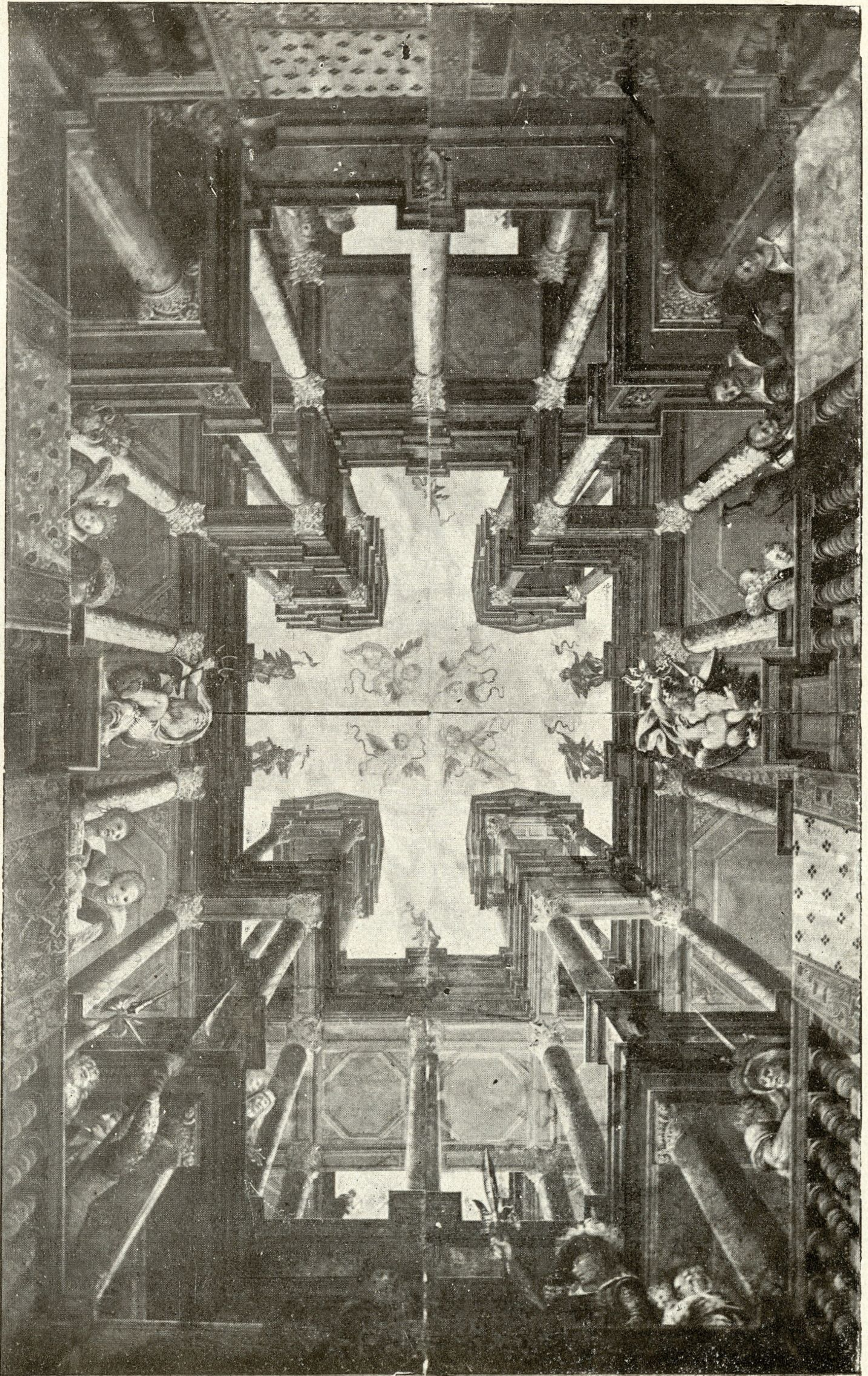

Marija Gradec kod Laškoga, smrt Majke božje, freska iz god. 1526.

Marija Gradec kod Laškoga, sv. Jerolim, freska iz god. 1526.

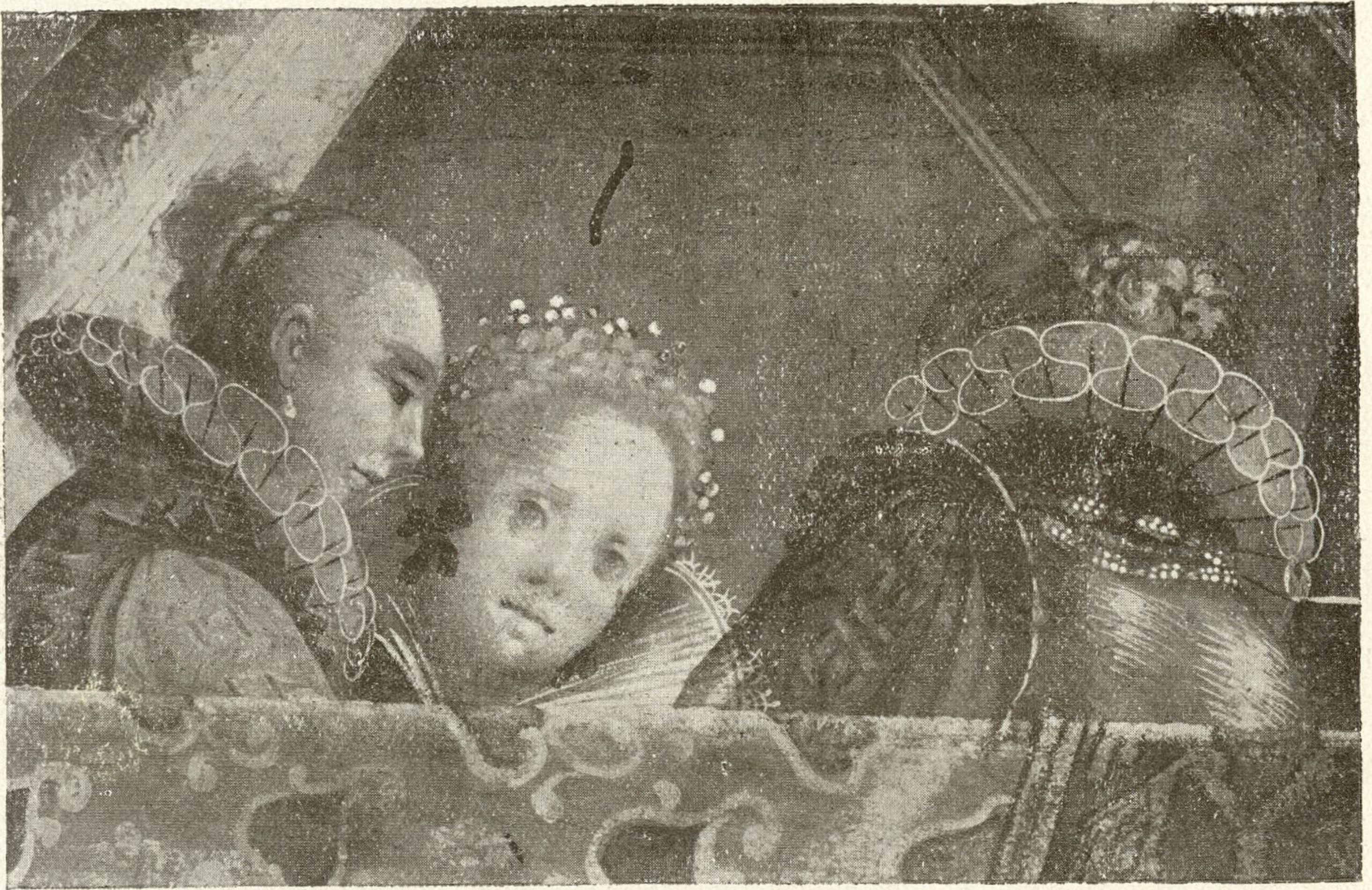

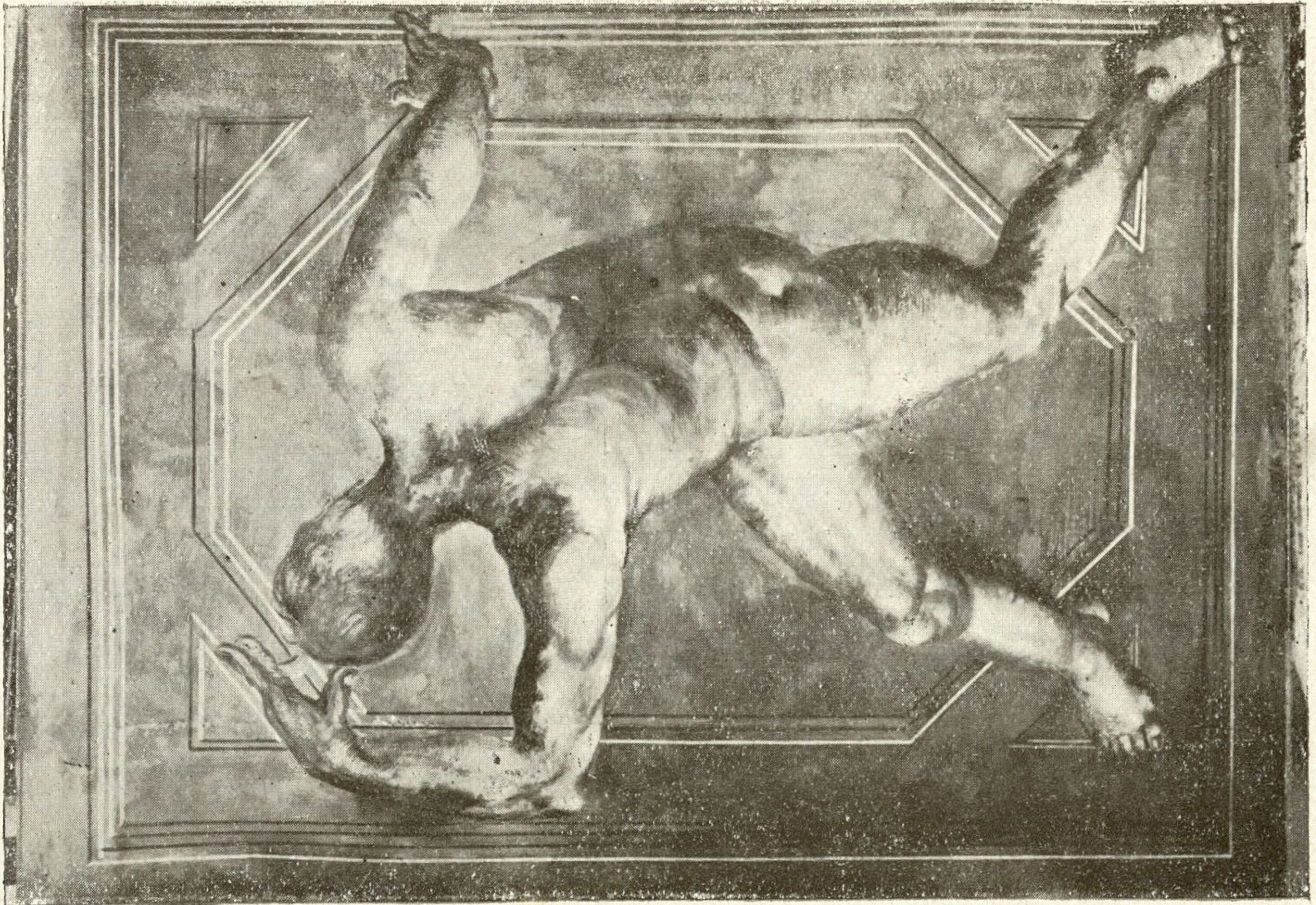
Celje, stara grofija, slikani tavan iz početka XVII stol. Srednja slika.

Celje, stara grofija, slikani tavan, detalj slike na tab. XII.

— Celje, stara grofija, slikani tavan, gigant.

